

LEMMER

Oudheidkamer Lemster Fiifgea

Nieuwburen 1, 5853 BE Lemmer
Telefoon 05146-2055

openingstijden

april-oktober

maandag-vrijdag 9.30-12.00 uur, 13.00-16.00 uur

bovendien juli-augustus

zaterdag 13.30-16.30 uur

voorts na afspraak

Reeds lang bestond er behoefte aan een oudheidkamer in Lemmer. Die wens werd ingegeven door de sterke wisseling van de bevolking in Lemsterland: families die generaties lang in deze gemeente hadden gewoond, vertrokken naar elders, waardoor allerlei voorwerpen van culturele en historische aard uit het zicht verdwenen.

In overleg met de Culturele Raad ging het college van B. en W. in 1967 over tot de aankoop van het prachtige pand, gelegen aan de Schulpen 5: een woonhuis uit 1762 met een fraaie trapgevel. De eerste bewoner was een kofschipper. Na de oprichting van de Stichting werd dit pand in 1968 betrokken en was de lang gekoesterde wens in vervulling gegaan onder de naam Oudheidkamer Lemster Fiifgea. Die naam verwijst naar de situatie in de vijftiende eeuw toen de provincie was verdeeld in Westergo, Oostergo en Zevenwolden. Deze gebieden waren onderverdeeld in zogenaamde gea-en. Met Lemster Fiifgea werden de dorpen Lemmer, Eesterga, Follega, Oosterzee en Echten aangeduid, die veel later deel gingen uitmaken van de gemeente Lemsterland.

De collectie is ontstaan na een oproep van de stichting aan inwoners en oud-inwoners van Lemmer om voorwerpen ter beschikking te stellen aan het eigen lokale museum. Dit resulteerde in een zeer snel groeiende verzameling op het gebied van de scheepsbouw, havenwerken, visserij, vervening, gebruiksvoorwerpen en klederdracht.

Al spoedig bleek de ruimte te klein om de collectie goed te bewaren en presenteren. De stichting ging daarom op zoek naar een ruimere behuizing. Toen het nieuwe gemeentekantoor in 1978 werd betrokken, kwam het oude, in 1898 gebouwde, gemeentehuis leeg

Overzicht van de opstelling, waarin aandacht wordt besteed aan de havenwerken, de scheepsbouw, de vervening en de visserij.

De afdeling visserij met onder andere een model van een Lemsteraak.

aanleg van een nieuwe haven en zeesluis, die in 1888 in gebruik werden genomen. Door middel van foto's, kaarten, scheepsmodellen, slooponderdelen, visnetten en gereedschappen worden deze onderwerpen op thematische wijze in beeld gebracht. Opvallend is de windwijzer in de vorm van een kofschip, die vroeger de uitbouw van de Lemster kerk heeft gesierd en die geschonken zou zijn door Oostzeevaarders.

Naast de scheepvaart was de vervening een belangrijk middel van bestaan in Lemsterland. Vanaf het einde van de zeventiende eeuw kwamen turfmakers uit het Overijsselse naar plaatsen als Echten en Oosterzee om turf te steken. In de zomer werden zij geassisteerd door voornamelijk Duitse trekarbeiders. Toen omstreeks 1880 steenkool turf als brandstof ging vervangen, raakte deze bedrijvigheid in verval. Met prenten, kaarten en vervenersgereedschappen wordt in het museum een beeld gegeven van de vervening in Lemsterland omstreeks 1850.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan het dagelijks leven in Lemmer omstreeks 1900 door middel van een collectie gebruiks aardewerk en klederdrachten. Een compleet ingericht interieur geeft een goede indruk van de woonsituatie in die tijd.

Een belangrijk onderdeel wordt gevormd door de unieke collectie Lemster aardewerk. In de vorige eeuw kende Lemmer twee aardewerkbedrijven: De Hoop en De Goede Verwachting. De laatste werd in 1894 overgenomen door Dominicus Steenstra en zijn zoon Cornelis. De zoon legde zich toe op het vervaardigen van kerfsnee-aardewerk, een techniek die hij ontleende aan het bekende houtsnijwerk, waarbij houten voorwerpen (stoven, klompen, mangelplanken) werden versierd met ingekerfde geometrische figuren. Met veel fantasie wist hij deze techniek op vazen en ander gebruiks aardewerk toe te passen. De fabriek is slechts tot 1928 in bedrijf geweest, reden waarom deze producten een gezocht artikel zijn geworden.

Links boven: Achterzijde van de Ondheidkamer Lemster Fijfgea.

Links: Huiskamer omstreeks 1900 met vrouw in Friese klederdracht.

Onder: Lemster aardewerk, uitgevoerd in de kenmerkende kerfsnedetechniek.

te staan. Dit pand in het centrum van het dorp werd in 1980 in gebruik genomen: de verzameling kon hier ruimer en speelser worden opgesteld.

In de nieuwe opstelling is veel plaats ingeruimd voor het maritieme verleden van Lemmer. In de negentiende eeuw was het een vissersplaats van weinig betekenis, waar voornamelijk werd gevestigd met kleine boten. Na 1880 begon een spectaculaire groei van de visserij, die belangrijke impulsen gaf aan de uitbreiding van nevenbedrijven, zoals zeilmakerijen en scheepswerven. Op de werf van De Boer werden rond de eeuwwisseling de eerste Lemster aken gebouwd, die later een zekere roem zouden verwerven. De periode van expansie werd eveneens gemarkeerd door de

